

עמ"י 68455/06/17 - מדינת ישראל - יחידת תביעות להב 433 נגד גלעד אדלר

בית המשפט המחוזי בחיפה

עמ"י 68455-06-17 יחידת תביעות להב 433 נ' אדלר
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני עוררת נגד משיב
כבוד השופט ערן קוטון
מדינת ישראל - יחידת תביעות להב 433
גלעד אדלר
החלטה

1. לפני ערר על החלטתו של בית משפט השלום בחיפה (להלן: "**בית משפט קמא**") אשר ניתנה בגדרי מ"י (שלום חיפה) 12295-02-17 **מדינת ישראל נ' אדלר** (27/6/17).

ההליך

2. עניינו של המשיב הובא לפני בית משפט קמא במסגרת חקירה מורכבת ומסועפת בה מעורבים חשודים רבים. על קצה המזלג, מדובר בפרשייה בה נחקרים חשדות לביצוע עבירות של פגיעה בסדרי המנהל הציבורי ובטוהר המידות, עבירות מרמה, עבירות מס ועבירות תכנון ובניה. מרבית העבירות בוצעו בזיקה לעבודתם ולתפקידם של חלק מן החשודים בעיריית צפת (להלן גם: "**העירייה**"). המשיב שימש כעוזרו של ראש העירייה שנחקר אף הוא כחשוד בפרשה.

3. המשיב נעצר ביום 6/2/17, וביום 12/2/17 שוחרר בתנאים מגבילים. אלו שונו והוארכו מעת לעת על-פי החלטותיו של בית משפט קמא, וכן על-פי החלטתו של בית המשפט המחוזי בערר אשר נדון בגדרי עמ"י (מחוזי חיפה) 33154-05-17 **מדינת ישראל נ' אדלר** (21/5/17).

4. ביום 15/6/17 הוגשה לבית משפט קמא בקשה להארכת תוקף תנאי השחרור לפי סעיפים 48(א)(3), 48(א)(4), 48(א)(10) ו-58 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "**חוק המעצרים**").

5. דיון בבקשת העוררת התקיים בבית משפט קמא ביום 19/6/17. בדיון זה ביקש המשיב כי בית משפט קמא יתיר לו לשוב לעבודה בתפקיד אחר בעירייה. עסקינן בתפקיד אשר הוצע בידי מנכ"ל העירייה (להלן: "**המנכ"ל**") בעקבות פניית ב"כ מהשיב. תפקיד זה אינו מאויש כיום, והוא כולל שני תחומי

אחריות. האחד, אחריות להקמתו של מוקד עירוני חדש אשר יכלול הן את מוקד החירום והן את מוקד 106 העירוני. השני, הוא אחריות לתיאום בין המוקד העירוני למחלקת התברואה, ובקרה על טיפול מחלקת התברואה בפניות אזרחים אשר התקבלו במוקד העירוני והועברו לטיפול מחלקת התברואה.

6. החלטתו של בית משפט קמא נמסרה ביום 27/6/17. בהחלטתו מנה בית משפט קמא את השיקולים הצריכים לעניין, עליהם כבר עמד בהחלטות קודמות בעניינו של המשיב (ראו החלטות שניתנו ביום 14/5/17, וביום 6/4/17). נוכח כלל הנסיבות בעניינו של המשיב, ולאחר שאיזן בין השיקולים הרלוונטיים, מצא לנכון בית משפט קמא שלא לקבל את בקשת העוררת במלואה וקבע כדלקמן:

- א." האיסור ליצור קשר עם מי מהמעורבים בפרשה יצומצם. אני אוסר על המשיב ליצור קשר, במישרין או בעקיפין, עם ראש העיר צפת, מר אילן שוחט, וזאת למשך 50 ימים מהיום.**
- ב. אני מאריך את המועד של האיסור בדבר כניסה לבניין העיר צפת, וזאת למשך 50 ימים מהיום.**
- ג. אני מתיר למשיב לחזור ולעבוד בעיריית צפת, החל מיום 7.7.17, בתפקיד אשר הוצע על ידי מנכ"ל עיריית צפת, מר רוני בן אבו, במכתבו מיום 18.6.17. יודגש ויובהר כי ייאסר על המשיב לקיים פגישות בבניין העירייה, ובאופן מיוחד ייאסר עליו ליצור קשר כלשהו עם מי עובדי מחלקת ההנדסה בעירייה.**
- ד. יתר תנאי השחרור שנקבעו בהחלטתי מיום 6.4.17 - יעמדו על כנם".**

7. על החלטה זו מבקשת העוררת להשיג.

8. דיון ראשון בערר התקיים ביום 4/7/17. בית המשפט עיכב את ביצוע החלטתו של בית משפט קמא עד למתן החלטה אחרת בערר, וכן נקבע דיון נוסף בערר על-מנת לשמוע את דברי המנכ"ל. בהסכמת ב"כ הצדדים אף הותר למשיב לפגוש ולשוחח עם מספר אנשים אשר שמם פורט בפרוטוקול הדיון, וכן הותר למשיב להיכנס לשני מבנים עירוניים על מנת להשתתף באירועי סיום השנה בהם נטלה חלק בתו. בית המשפט נטל לעיונו חלק מחומרי החקירה וכן דוח סודי.

9. דיון נוסף בערר התקיים ביום 11/7/17, מועד בו נשמעה עדותו של המנכ"ל וכן נשמעו טיעוני ב"כ הצדדים.

טענות העוררת

10. לטענת העוררת שגה בית משפט קמא בהחלטתו שלא להאריך את תוקף תנאי השחרור הנוגעים להרחקת המשיב מתפקידו בעירייה ולקשר שלו עם מעורבים אחרים בפרשה. החשדות נגד המשיב כבדים ומבוססים, ובכוונת העוררת להגיש נגדו כתב אישום בכפוף לשימוע.

11. נטען כי חומרי החקירה מלמדים על מידת ההשפעה של המשיב על עובדי העירייה ועל עבודת העירייה. משכך השבתו לעבודה מקנה לו אפשרות לביצוע עבירות נוספות. בהקשר זה נטען כי נוכח הוראת סעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים די בכך שהמשך העיסוק עשוי להקל על ביצוע עבירות נוספות ואין צורך להוכיח חשש בעצמה גבוהה בכדי להצדיק את איסור המשך העיסוק הקשור בעבירה. על כל פנים, ועל-אף שאין בכך צורך, סבורה העוררת שחשש כגון דא קיים בענייננו "הרבה מעבר לרמה הנדרשת".

12. עוד טענה העוררת כי בית משפט קמא לא נתן משקל מספיק לאפשרות הממשית לשיבוש הליכי החקירה והשפעה על העדים. השבתו של המשיב לכל תפקיד בעירייה תקל עליו לשבש את הליכי החקירה ולהשפיע על עדים פוטנציאליים. למעלה מכך, עצם החזרתו של המשיב לתפקיד בעירייה יעביר מסר לעדים הפוטנציאליים לפיו למרות החשדות הכבדים "עולם כמנהגו נוהג" והם חשופים לפגיעה במעמדם, בתנאי עבודתם ובקידומם המקצועי.

13. סבורה העוררת כי שגה בית משפט קמא באיזון שערך בין השיקולים שמנה, וכי העניק משקל מופרז לפגיעה הכלכלית במשיב. זאת כיוון שהתעלם מהאפשרות הפתוחה בפני המשיב לעבוד במקום עבודה שאינו העירייה. כן ראוי היה להביא בחשבון שהמשיב לא נערך בהתאם, על אף שהיה מודע לאפשרות שיוגש נגדו כתב אישום, הליך שעלול להשליך על המשך העסקתו בעירייה.

14. בדיונים שהתקיימו שבה העוררת על טענותיה וכן הוסיפה וטענה כי עצם הצעתו של המנכ"ל מעוררת קשיים. הטעמים להצעתו של המנכ"ל לא הובררו עד תום, ונושא המנהל התקין כלל לא נבדק. כך נוצר חשש שהעירייה מנסה "בכוח" למצוא תפקיד כלשהו עבור המשיב. התפקיד המוצע כולל סיוורים שיקיים המשיב ובכך קיימת בעייתיות מבחינת הנראות ומבחינת האפשרות לשבש חקירה ומשפט.

טענות המשיב

15. ב"כ המשיב ביקשה לדחות את הערר ולהותיר את החלטת בית משפט קמא על כנה, וזאת על-סמך הטעמים הרבים שפורטו בהחלטת בית משפט קמא ובטיעוניה בהליך דנן.

16. ב"כ המשיב הדגישה את מצבו הכלכלי והנפשי הקשה של המשיב, ואת היותו בגדר חשוד בלבד. כן טענה כי אין בפני המשיב בשלב זה כל אפשרות לעבוד במקום אחר. התפקיד אשר הוצע בידי המנכ"ל הוא תפקיד מצומצם, וקשה להאמין שמי מן העדים הפוטנציאליים יסבור שעיסוקו של המשיב בתפקיד זה כמוהו כהשבתו לעמדת כוח והשפעה. ההיפך הוא הנכון, הדבר עלול להיתפס כמעין השפלה וכמעין עונש למשיב.

17. נטען כי מאז החלטתו הקודמת של בית המשפט המחוזי השתנו הנסיבות. החקירה הסתיימה, והתפקיד המוצע נותן מענה לכל החששות שהעלה בית המשפט המחוזי בהחלטתו.

18. היקף חומרי החקירה, הצורך בקיום הליכי שימוע והחשדות התלויים ועומדים כלפי נבחר ציבור, יובילו לכך שיעבור זמן רב ביותר עד למועד הגשת כתב האישום ככל שיוגש. אין זה סביר ואין זה מידתי לפגוע בחופש העיסוק של המשיב לזמן רב כל כך.

דין והכרעה

19. בית משפט קמא בהחלטה מפורטת ומנומקת כדבעי, הביא בחשבון את כלל השיקולים הרלוונטיים, ובכלל זאת את היות המשיב בגדר חשוד בלבד, את סוג ההגבלה המתבקשת, טיבה וטבעה, ואת מידת פגיעתה בזכויות המשיב. בית משפט קמא שקל את אופי התפקיד המוצע למשיב, את עוצמת החשדות ביחס למשיב, את עוצמת החשש לשיבוש הליכי המשפט, את החשש להקלה על ביצוע עבירות דומות, ואת הגעת החקירה לשלבי הסיום. תוך שימוש בעיקרון המידתיות, מצא בית משפט קמא לנכון להחליט כמפורט לעיל.

20. כבית משפט קמא, וכבית המשפט המחוזי אשר דן בערר קודם שהוגש בעניינו של המשיב, אף אני סבור כי קיים חשד סביר ואף למעלה מכך שהמשיב ביצע עבירות חמורות. כן סבור אני שקיים יסוד סביר לחשש ששחרור המשיב ושיבתו לעבודה בעירייה ללא מגבלות, עלולים להביא לשיבוש הליכי משפט, להשפעה על עדים ולפגיעה בראיות בדרך אחרת.

21. אולם בכך לא סגי. כפי שקבע בית משפט קמא, בית המשפט אינו פטור מן הצורך והחובה לאזן כראוי בין האינטרסים המתנגשים, ולבחור מבין חלופות המעצר והתנאים המגבילים, את החלופה ואת התנאים שאינם פוגעים בחשוד במידה העולה על הנדרש על-מנת להשיג את תכלית תנאי השחרור, והטלת הערובה ושאר התנאים המגבילים (ראו: דן ביין, "דיני המעצר החדשים: היבטים אידאולוגיים, חוקתיים ומעשיים", **מגמות בפלילים - עיונים בתורת האחריות הפלילית** (בעריכת אלי לדרמן, 2001) 337, בעמ' 361; רינת קיטאי סנג'רו, **המעצר: שלילת החירות בטרם הכרעת הדין** (2011), בעמ' 225; גבריאל הלוי, **תורת הדין הפלילי** (כרך ב, 2011) בעמ' 217-218; והמקורות אליהם הם מפנים).

22. נפסק בגדרי בש"פ 6817/07 **מדינת ישראל נ' סיטבון** (31/10/07) -

"סעיף 48(א) מציג בחלופות השונות שבו נוסחות איזון בין חירותו של הנאשם להלך חופשי כל עוד עומדת לו חזקת חפות לבין הרצון לאיין מסוכנותו ולמנוע את פגיעתו הרעה, להבטיח התייצבותו למשפט וניהול תקין של ההליך נגדו. בהקשר של איסור העיסוק נקבע האיזון על קיומו של יסוד סביר לחשש שהמשך העיסוק טומן בחובו פגיעה בבטחון הציבור או באינטרס הציבורי במניעת ביצוע עבירות נוספות דומות. [...]"

לגופם של דברים. כאמור, סעיף 48(א)(10) לחוק המעצרים מאזן בין זכותו לחירות של נאשם לבין אינטרסים נוספים, עליהם עמדתי לעיל, על דרך של קביעת תנאי שטבועה בו פגיעה בחופש העיסוק. מכוחו של סעיף זה ניתן לאסור על נאשם להמשיך בעיסוק הקשור בעבירה, בהתקיים אחד משניים: המשך העיסוק מהווה סכנה לביטחון הציבור, או שהוא עלול להקל על ביצוע עבירה דומה. [...]"

התנאת שחרור בערובה באיסור המשך עיסוק אינה נקבעת - ואינה מתבקשת - כעניין שבשגרה, שכן הגם ששימוש בסמכות זו מאפשר מימושה של זכות ראשונה במעלה, חירותו של אדם, היא מתאפשרת באמצעות פגיעה קשה בחופש העיסוק שלו. במילים אחרות, על מנת למנוע פגיעה בחירותו של אדם, שעה שעומדת לו חזקת החפות, הכיר המחוקק באפשרות לפגוע בזכות יסוד חוקתית אחרת הנתונה לו, בחופש העיסוק. אין להקל ראש בסמכות זו. העבודה היא אחד מבסיסי חייו של האדם. חירותו של אדם לבחור במה יעסוק, עיסוקו במשלח יד כאוות רצונו, מהווים ביטוי של האוטונומיה שלו כפרט, ביטוי של הגדרתו העצמית, וככאלה הם מבטאים גם את עקרונן וערך כבוד האדם. [...] חופש העיסוק הוכר כזכות יסוד ראשונה במעלה כבר בראשית ימי המדינה [...] עם חקיקת חוק יסוד: חופש העיסוק ניתן לחירות זו מעמד חוקתי על-חוקי (בג"צ 3872/93 מיטראל בע"מ נ' ראש הממשלה ושר הדתות, פ"ד מז(5) 485, 514 (1993)) ומעמדה בוצר על ידי "קו ההגנה" שמציבה פסקת ההגבלה לפגיעה בחופש העיסוק [...] ככל זכות אחרת, גם חופש העיסוק אינו מוחלט ועל כן לא אחת נדרש איזון ראוי בינו לבין זכויות ושיקולים אחרים [...] יחד עם זאת, מעמדו החוקתי של חופש העיסוק והיותו מנדבכיה של חברה דמוקרטית יש להם משקל מיוחד המקרין מעוצמתו גם כאשר נדרשים אנו לערוך איזון שיש בו כדי לנגוס בזכות יסוד. כזה הוא האיזון המתבצע לעת החלטה האם לקבוע איסור עיסוק כתנאי ערובה לשחרורו של נאשם ממעצר. על בית המשפט לשוות לנגד עיניו בין היתר את הפגיעה הקשה שיש באיסור העיסוק על הנאשם הנהנה מחזקת חפות ועל פרנסתו, את הפגיעה שיכולה להיות בהוראה כזו על משפחות העובדים התלויים בו ואת הנזק שייגרם בגין הוראה שכזו לעסקו. כן עליו להעריך האם ההליך ימשך זמן רב, באופן המשליך במישרין גם על משך התקופה לגביה יחול איסור העיסוק, ולבחון האם בנסיבות אלה מדובר באמצעי מידתי. אל מול אלה עליו לשקול את הסכנה שעלולה להיות טמונה בהמשך עיסוקו זה לבטחון הציבור או את ההקלה שתהא בכך בעבורו לשוב ולבצע את העבירה, ואת הפגיעה באינטרס הציבורי שעלולה להיגרם עם ביצוע עבירות נוספות."

[ההדגשות אינן במקור, ע.ק.]

23. לאחר שנתתי דעתי לכלל טענות הצדדים ולאחר שעיינתי בהחלטותיו של בית משפט קמא ובחומר שהגישה העוררת לפתחי, לרבות החומר שהתווסף לאחר מתן החלטתו של בית משפט קמא, ולאחר ששמעתי את עדות המנכ"ל אשר עשה להבהרת אופי התפקיד המוצע למשיב, סבור אני כי יש לקבל את הערר בחלקו.

24. בתנאים אשר נקבעו בהחלטתו של בית משפט קמא, אין די כדי להפיג את החשש מפני שיבוש הליכי משפט, ההשפעה על עדים והפגיעה בראיות בדרך אחרת. אף איני סבור כי יש בתנאים די על-מנת להקשות על המשיב ביצוע עבירות דומות. לדידי, בשלב בו נמצא ההליך, לאחר שמרבית הליכי החקירה הסתיימו ונוכח הצהרת העוררת כי בכוונתה להגיש כתב אישום בכפוף לשימוע, לא שוכנעתי כי יש לאפשר למשיב לבצע סיורים ברחבי העיר במסגרת התפקיד בעירייה, פעילות אשר תאפשר לו להיפגש כחלק מהגדרת תפקידו עם רבים מן המעורבים בפרשה מתוך עמדת כוח ותקל על ביצוע עבירות דומות ואחרות. כן איני סבור שראוי לאפשר למשיב לעסוק בהקמת המוקד העירוני החדש. תפקיד זה יחייבו גם כן ביצירת קשר עם גורמים המעורבים בפרשה שנחקרה והוא אף עשוי לכלול מעמד גבוה וסמכויות רחבות אשר מטבע הדברים יקלו יתר על המידה על ביצוע עבירות דומות. כן סבורני כי יש לאסור על המשיב לטפל במסגרת תפקידו בפניות ובתלונות הנוגעות למחלקת ההנדסה של העירייה. אף תפקיד זה

עלול להוביל ליצירת קשר עם מעורבים שנחקרו בפרשה ושהמפגש עימם עלול לשבש מהלכי חקירה ומשפט.

25. מאידך גיסא, סבור אני כי אין לקבל את טענות העוררת לפיהן יש לאסור על המשיב לשוב לתפקיד כלשהו בעירייה. בענייננו, דומני כי קשה יהיה לחלוק על כך, שההליכים, ולו רק אלו שינקטו עד מועד הגשת כתב האישום, יימשכו זמן רב ביותר. הימשכות ההליכים תוביל לכך שהפגיעה הנובעת מהגבלת העיסוק תלך ותתעצם ככל שיחלוף הזמן. עוד ראוי להביא בחשבון את העובדה שהמשיב שוחרר ושב להתגורר בעיר צפת, ואת העובדה שראש העירייה שב לתפקידו בעירייה. הלה, בניגוד למשיב, הוא נבחר ציבור. ברם, יש לזכור כי ראש העירייה הוא הדמות אשר ממנה שאב למעשה המשיב את כוחו, כוח אשר אפשר לו לכאורה את ביצוע העבירות החמורות בהן נחשד.

אשר לחששה של העוררת מפני העברת מסר לעדים הפוטנציאליים ש"עולם כמנהגו נוהג", סבור אני כי ניתן להפיג חשש זה באמצעות המגבלות אשר יפורטו בהמשך, באופן שמטבע הלשון אליו התייחסה העוררת יתגשם במלואו - "עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שקלקלו עתידין ליתן את הדין" (בבלי, עבודה זרה נד, ב).

26. אשר לטענות העוררת בדבר חוסר הקפדה על כללי מנהל תקין בהעסקתו של המשיב בתפקיד המוצע. ראשית, טענות אלו לא הוכחו כדבעי. שנית, הטענות לא הועלו לפני בית משפט קמא. שלישית, ההחלטה דנן ניתנת כהחלטה זמנית תחת המסגרת הנורמטיבית של הליכי ודיני המעצר. אין לראות בה כהיתר להעסקת המשיב על פי כל דין אחר החל על העסקה זו (ראו והשוו: ב"ש (מחוזי ירושלים) **ברקו נ' מדינת ישראל** (3/6/09), בפסקה 27).

27. על יסוד האמור עד כה, החלטתי לקבל את הערר באופן חלקי. משכך אני מורה כי התנאים אשר נקבעו בהחלטתו של בית משפט קמא יעמדו בעינם, למעט השינויים הבאים בתנאים אלו אשר יחולו **עד ליום 15/8/17**:

א. האיסור ליצור קשר עם המעורבים בפרשה ימשיך לחול על המשיב, למעט האנשים אשר פורטו בהחלטה שניתנה בדיון שהתקיים ביום 4/7/17.

ב. המשיב יהיה רשאי לשוב לעבוד בעיריית צפת בתפקיד של תיאום ובקרה בטיפול בקריאות למוקד העירוני בנושא התברואה בלבד. במסגרת תפקיד זה, נאסר על המשיב לטפל בנושאים הקשורים למחלקת ההנדסה של העירייה, וליצור קשר עם המעורבים בפרשה.

ג. המשיב יבצע את התפקיד האמור בסעיף ב', ממשרד המצוי במתחם מחלקת הרובעים ומחסני העירייה הממוקם בדרום העיר צפת. נאסר על המשיב לצאת לסיורים בעיר במסגרת תפקידו.

ד. נאסר על המשיב להיכנס לכל מבני העירייה, למעט מבנים הממוקמים במתחם הנזכר בסעיף ג'.

המזכירות תשלח החלטתי לצדדים ותוודא קבלתה.

עמוד 6

העוררת תוכל לקבל את החומר אשר הועבר לעיון בית המשפט לאחר תיאום עם המזכירות ועם העוזר המשפטי.

ניתנה היום, כ"ב תמוז תשע"ז, 16/7/2017, בהעדר הצדדים.